הגדה של פסח

תש"ד

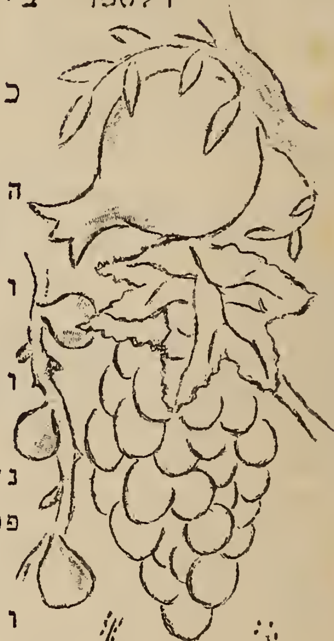

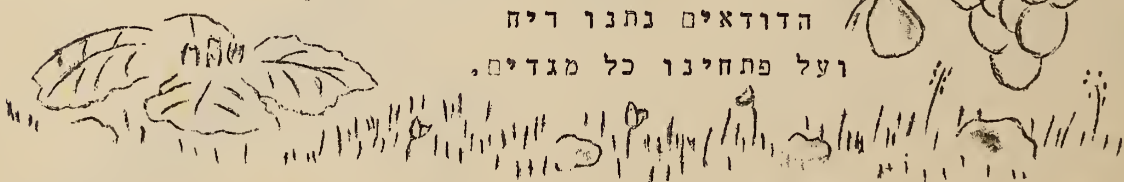
קגג

מוכן ומזומן לקיים מצות עשה: לשמור את חג האביב
ולספר ביציאת מצרים יחד עם כל ישראל.

כי הנה הסתו עבר
הגשם חלף הלך לו
הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע
וקול התור נשמע בארצנו
התאנה חנטה פגיה
והגפנים סמדר נתנו ריח.
נצאה השדה נלינה בכפרים
נשכימה לכרמים, נראה אם פרחה הגפן
פתח הסמדר, הנצו הרמונים.
הדודאים נתנו ריח
ועל פתחינו כל מגדים.

לקראת אביב נרון בקול
נכה בתוף נרבה מחול
תסיס נשמת כל חי.
אסר זרע - יגיל, ישיר,
כי בא, קרב מועד קציר
גמל יבול שדי.

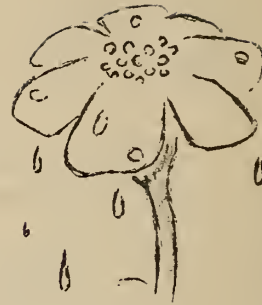

בשורה טובה הבאתי
כי הגן נמלא אורה
וביער ובחורש
כל צפור אומרה שירה

כי בכל פנה הפסח
את ריחו הטוב נותן
ואביב כבר בארצנו
זמן חרות וגיל וחן.

מה יפית האביב
בשדה, באחו,
הציצים יפרחו
צהלת חיים סביב -
מה יפית האביב,
מה נעמת האביב !

ט ל

צוה שנה טובה ומעוטרת
פרי הארץ לתפארת
עיר כסוכה נותרת
שימה בידך עטרת
בטל

ט ל

ושפע מלא אסמינו
הכעת תחדש ימינו
דוד כערכך העמד שמינו
גן רוה שימנו
בטל

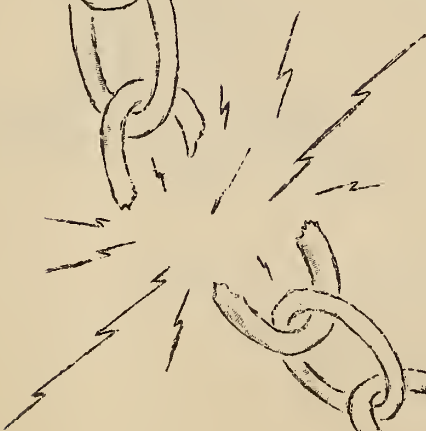
הגיע ליל פסח
כל העולם כלו אומר הלל
כי בלילה הזה
אוצרות הטללים נפתחים

עבדים היינו

לפרעה במצרים. ויוציאנו יהוה
אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע
נטויה. ואילו לא הוציא הקדוש
ברוך הוא את אבותינו ממצרים
הרי אנו ובנינו משועבדים
היינו לפרעה במצרים.

ז כ ו ר

את היום הזה אשר יצאתם ממצרים

מ ב י ת ע ב ד י ם

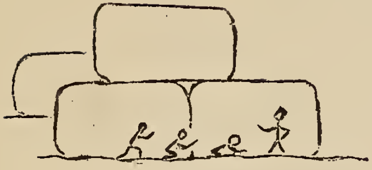
ובני ישראל פרו וישרצו וירבו
במאד מאד ותמלא הארץ אותם. ויקם
מלך חדש על מצרים אשר לא ידע
את יוסף, ויאמר אל עמו: הנה עם
בני=ישראל רב ועצום ממנו, הבה
נתחכמה לו פן ירבה.

וכאשר יענו אותו
כן ירבה וכן יפרוץ

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו
אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו
והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם ונוגשים אצים לאמר: כלו כלו מעשיכם דבר יום ביומו. ויבואו בני ישראל אל פרעה ויצעקו:

תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אמרים לנו עשו

היו ישראל מקששים את הקש במדבר ורומסים בחמר ובקש. והיה הקש נוקב בעקביהם והדם מתבוסס בחמר. רחל בת בנו של שותלח היתה הרה ללדת ורמסה בחמר עם בעלה ויצא הולד ממעיה ונתערבב בתוך המלבן. וירד מיכאל והעלהו לפני כסא הכבוד. באותו לילה נגזר דין על מצרים.

ויגדל משה

ויצא אל אחיו וירא בסבלותם. ויבקש פרעה להרג את משה. ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין ויהי רועה צאן ויבוא אל הר האלהים חורבה. וירא מלאך ה׳ אליו בלבת אש מתוך הסנה. וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל. ויאמר משה: אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה, מדוע לא יבער הסנה. ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר: משה, משה. ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי. ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים.

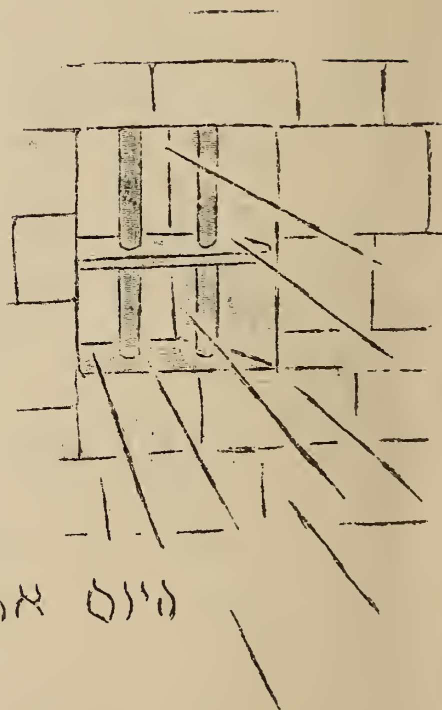

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו

כאלו הוא יצא ממצרים

לך בוא מצרימה ובאת אל הנענים והאמללים, אל כל הנאנחים והנדכאים ואמרת אליהם כי עבדים הם והם לא ידעו. ואמרת אליהם כי אמללים הם - והם לא יבינו, כי גדול ענים וגדולים מכאוביהם ונורא לחצם - והם לא יאמינו.

ופקחת את עיניהם בחוזק יד על כל לחצם ועל כל ענים - וגאלת אותם. ועם רב ימשך אחריך מקרב אחיך אשר לא ידעוך עוד ומקרב העם אשר מסביב, אשר מר ורע להם. והיית לאב המון אדם רב ולראש שבטיו. ועשית מן התולעים - אדם. ומן האדם - עם. ומעפרות חול - ארץ.

..

היום אתם יוצאים בחודש האביב

ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה, ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות יהוה ממצרים.

אז ישיר

משה ובני ישראל את השירה הזאת
ויאמרו לאמר

אשירה לה׳
כי גאה גאה
סוס ורוכבו רמה בים

בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לועז. היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו. הים ראה וינס. הירדן יסב לאחור. ההרים רקדו כאילים. גבעות כבני צאן.

מה לך הים כי תנוס. הירדן תסוב לאחור. ההרים תרקדו כאילים. גבעות כבני צאן. מלפני אדון חולי ארץ. מלפני אלוה יעקב, ההופכי הצור אגם מים. חלמיש למעינו מים.

קומו

תועי מדבר, צאו מתוך השממה
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה
רב לכם לנוע, לנוד בערבה –
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה

רק ארבעים שנה נתע בין ההרים –
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.
אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים
שבעבדותם מתו – נפסח על החללים!

ירקבו בקלונם סרוחים על צרורותם
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.
ימתק למו חלומם חלום רב בצלים,
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.

עוד היום או מחר יחלוק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.
קומו איפוא נדים! עזבו את השממה!
אך אל יעל קולכם, דרכו עז בדממה!

פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו –
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר:
לך! היום אל ארץ חדשה אתה עובר!

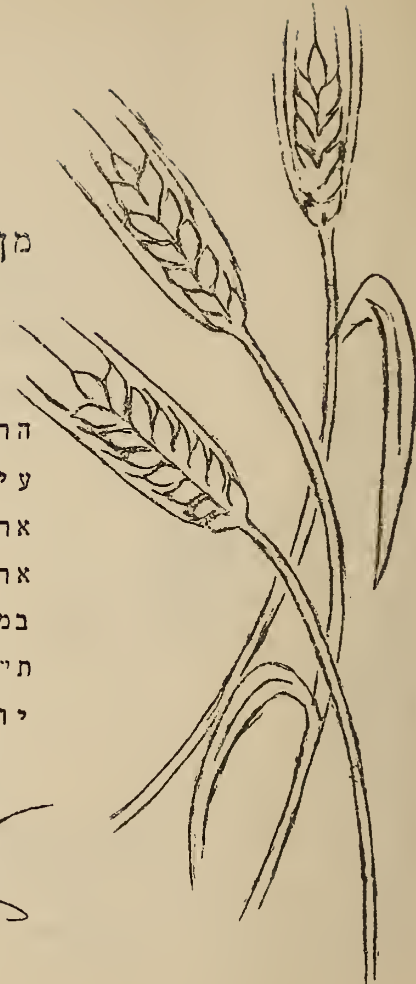

מן המדבר והלבנון, מנהר פרת ועד
הים האחרון יהיה גבולכם

א ר ץ

הרים ובקעות, ארץ נחלי מים,
עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר
ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון
ארץ זית=שמן ודבש. ארץ אשר לא
במסכנות תאכל בה לחם. ממטר השמים
תשתה מים. ונתתי מטר ארצכם בעתו
יורה ומלקוש ונתתי עשב בשדך
לבהמתך ואכלת ושבעת.

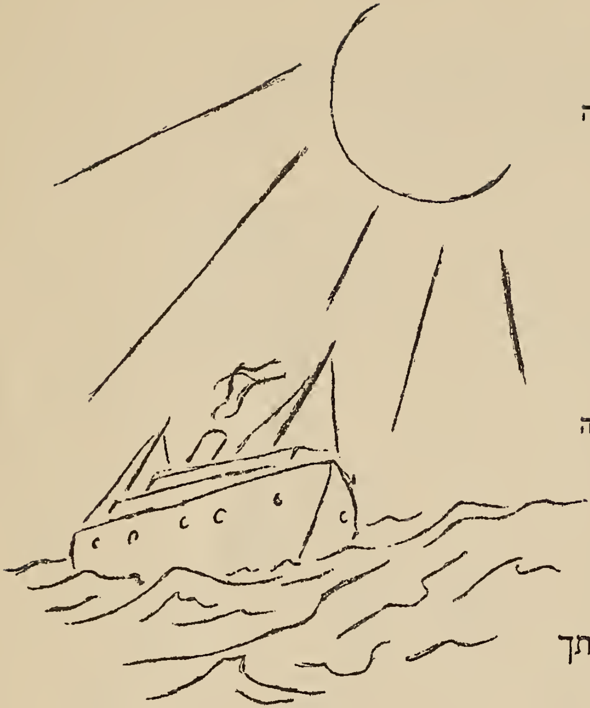

ש פ ו ך   ח מ ת ך

אל הגויים אשר לא ידעוך ועל
ממלכות אשר בשמך לא קראו כי
אכל את יעקב ואת נוהו השמו
.

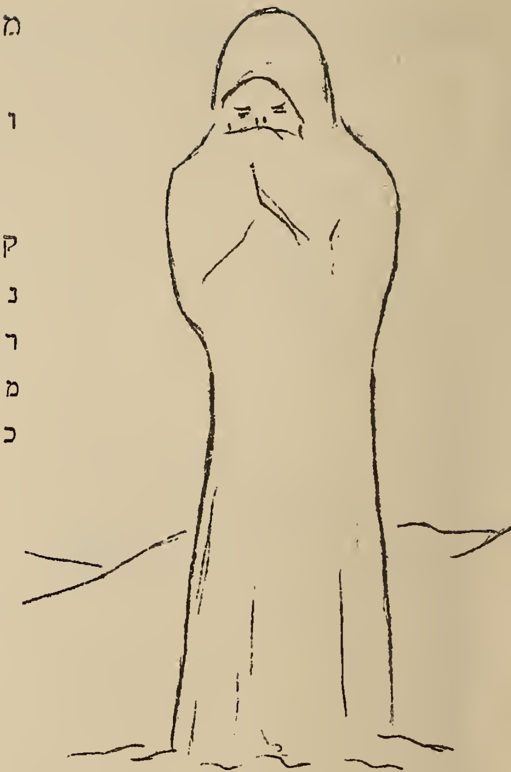
(כ)

מי יתן ראשי מים
ועיני מקור דמעה
ואבכה יומם וליל
חללי בת עמי -

קול ברמה נשמע
נהי בכי תמרורים
רחל מבכה על בניה
מאנה להנחם על בניה
כי איננו.

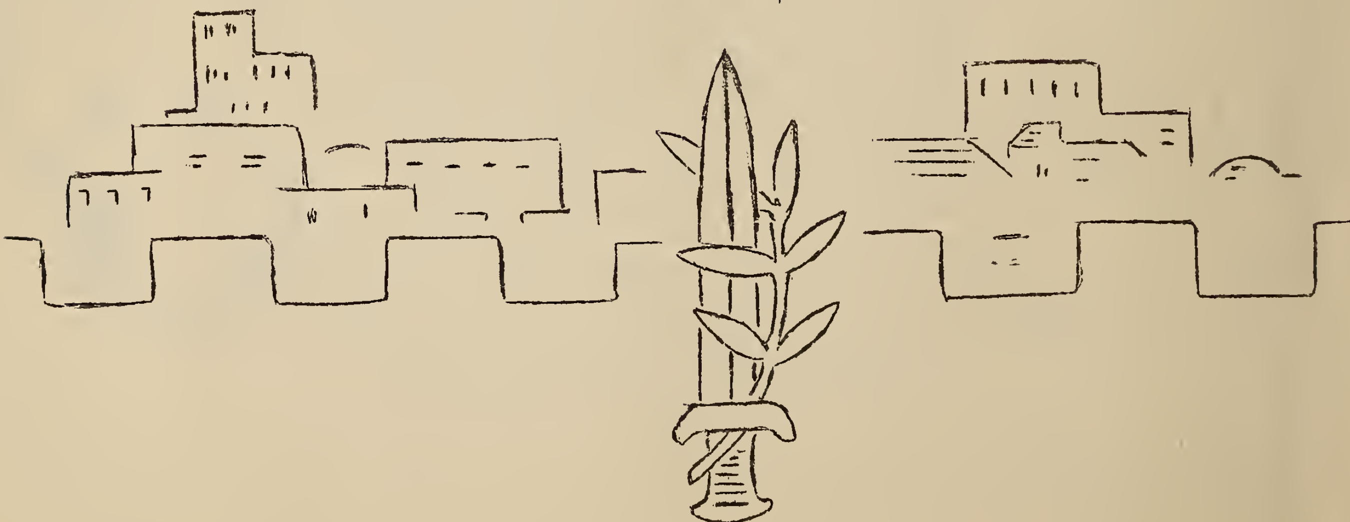
מנעי קולך מבכי
ועיניך מדמעה
כי יש שכר לפעולתך
ושבו מארץ אויב

עוד אבנך ונבנית בתולת ישראל

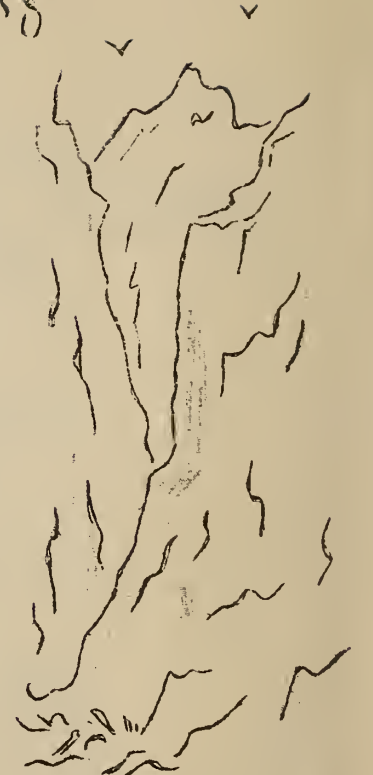
על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים, כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו. המזכירים את ד' אל דמי לכם עד ישים את ירושלים תהלה בארץ.

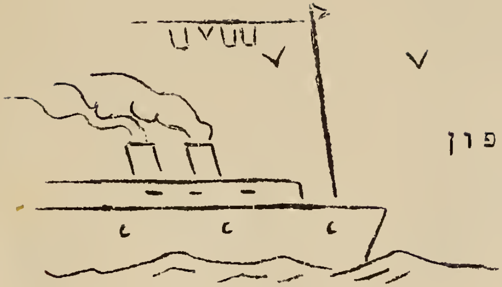
עורי עורי
לבשי עזך, ציון
לבשי בגדי תפארתך ירושלים
התנערי מעפר
קומי!

היתה עלי יד ה' ויוציאנו ברוח ה'
ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה
עצמות והנה רבות מאד על פני הבקעה
והנה יבשות מאד, ויאמר אלי בן אדם,
התחיינה העצמות האלה ואמר אדני ה'
אתה ידעת. ויאמר אלי הנבא אל העצמות
האלה ואמרת אליהם העצמות היבשות
שמעו דבר ה'. הנה אני מביא בכם רוח
וחייתם ונתתי עליכם גידים והעליתי
עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי
בכם רוח וחייתם. ונבאתי כאשר צויתי
ויהי קול כהנבאי והנה רע" ותקרבו
עצמות עצם אל עצמו. וראיתי והנה
עליהם גידים ובשר עלה ויקרם עליהם
עור מלמעלה ורוח אין בהם. ויאמר
אלי הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח
כה אמר ה' יהוה מארבע רוחות בואי
הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו.
ויעמדו על רגליהם חיל גדול מאד
מאד. ויאמר אלי בן אדם העצמות
האלה כל בית ישראל המה. הנה אומרים
יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו
לנו. לכן הנבא ואמרת אליהם. הנה אני
פותח את קברותיכם עמי והבאתי אתכם
אל אדמת ישראל. ונתתי רוחי בכם
וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם.

על הר גבוה
עלי לך מבשרת ציון !
הרימי בכוח קולך
מבשרת ירושלים!
הרימי אל תיראי!
אמרי להרי יהודה:
הנני מביא אותם מארץ צפון
וקבצתים מירכתי ארץ,
בם עור ופסח,
הרה ויולדת יחדו -
קהל גדול ישובו הנה !

כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך
כי תלך במו אש לא תכוה ולהבה לא תבער בך

אל תירא כי אתך אני

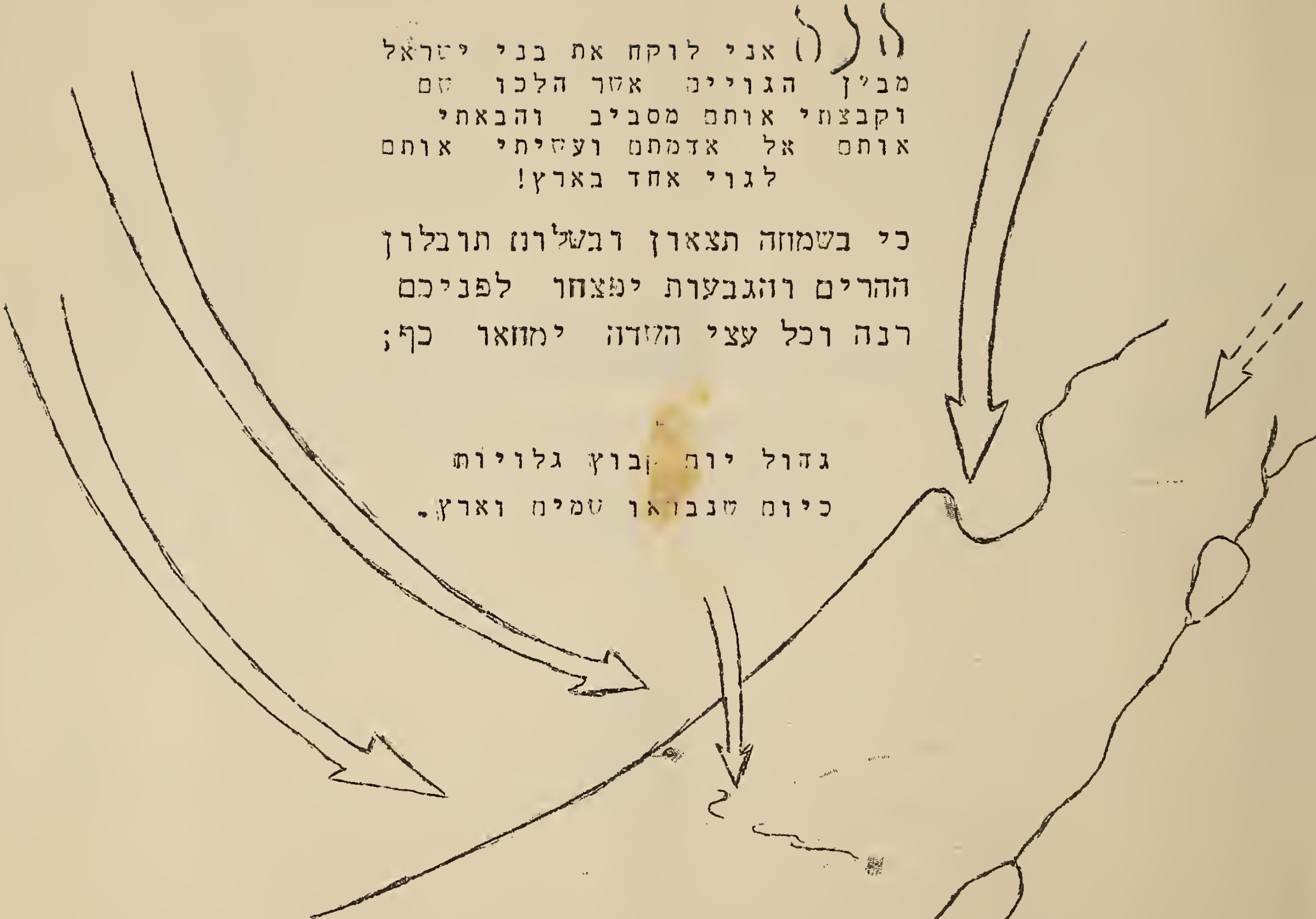
ממזרח אביא זרעך וממערב אקבצך
אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי
הביא בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ

הנה אני לוקח את בני ישראל
מבין הגויים אשר הלכו שם
וקבצתי אותם מסביב והבאתי
אותם אל אדמתם ועשיתי אותם
לגוי אחד בארץ!

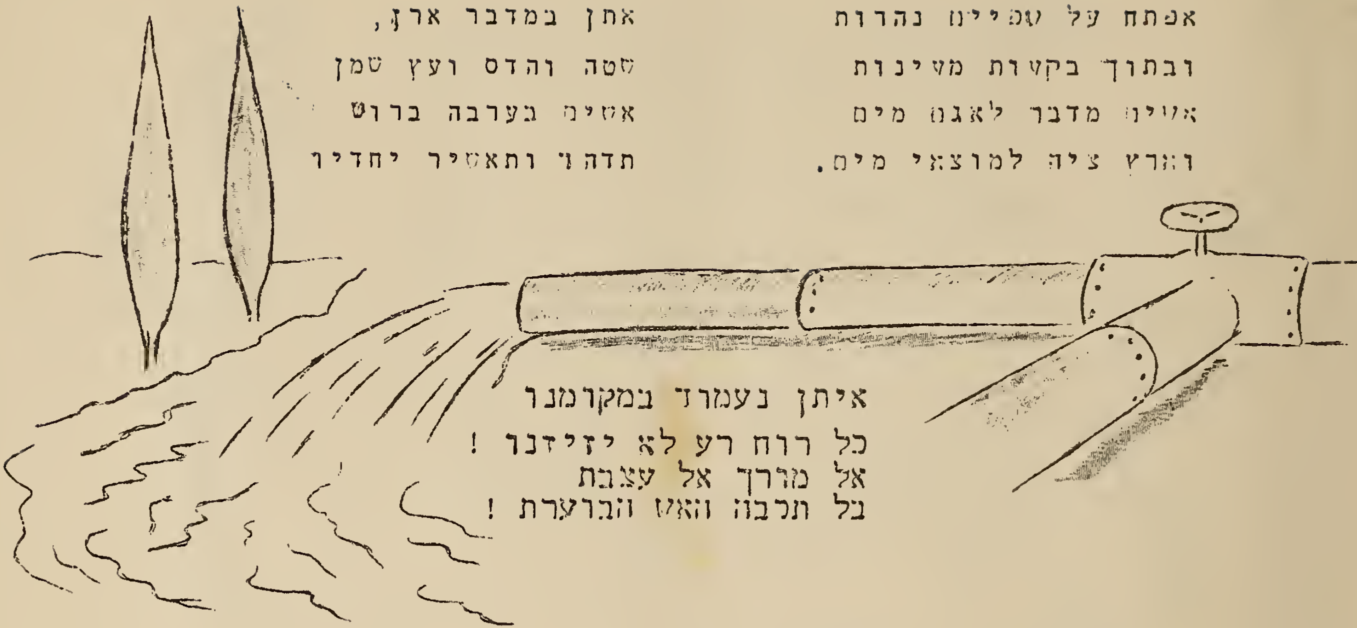
כי בשמחה תצאון ובשלום תובלון
ההרים והגבעות יפצחו לפניכם
רנה וכל עצי השדה ימחאו כף;

גדול יום קבוץ גלויות
כיום שנבראו שמים וארץ.

אפתח על שפיים נהרות
ובתוך בקעות מעינות
אשים מדבר לאגם מים
וארץ ציה למוצאי מים.

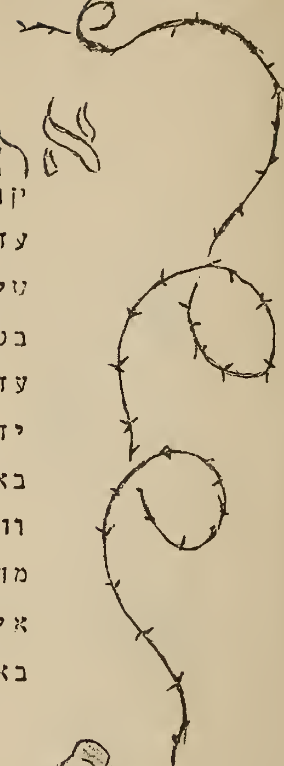
אתן במדבר ארז,
שטה והדס ועץ שמן
אשים בערבה ברוש
תדהר ותאשיר יחדיו

איתן נעמוד במקומנו
כל רוח רע לא יזיזנו !
אל מורך אל עצבת
בל תכבה והאש הבוערת !

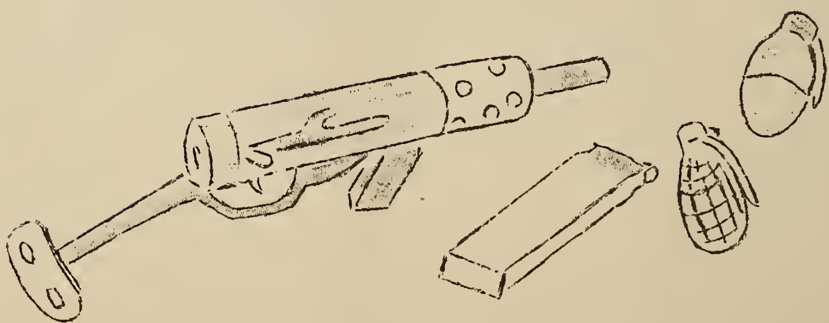

אחרינו - עבדות ונוון. לפנינו - קוממיות ועצמאות. זאת היא המערכה.

עד מתי? - כך שואלים. עד מתי? עד שישבר כוח האויב. ועד מתי נחיה בסכנת התקפות הדשות? - כך שואלים. עד מתי? עד שכוחו של ישראל בארצו ידון למפרע לתבוסה כל התקפת אויב באשר הוא שם. עד שהנלהב ביותר והנועז ביותר במחנה האויב, בכל מחנות האויבים באשר הם שם, ידע: אין אמצעי לשבור את כוח ישראל בארצו. זה טעם המערכה.

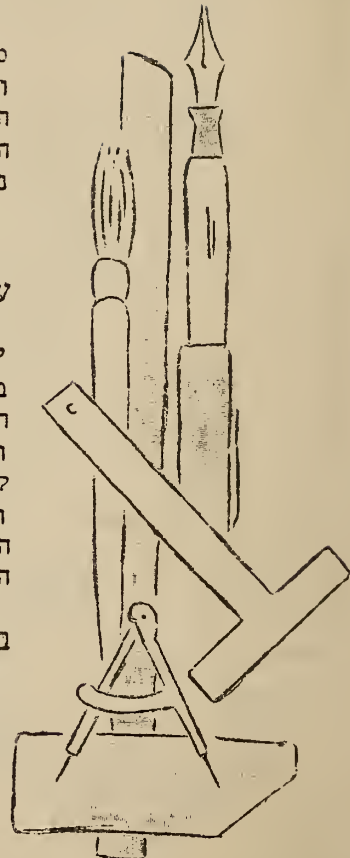

יצאנו לשנות את פני העולם,
לשים קץ לשעבוד אדם באדם.
מתי נולדנו? בשעה שניצוץ כבוד
ראשון הוצת בלב העבד. מ ת י
הרימונו את הדגל? בשעה שהתקומם
המוספל הראשון נגד משפילו. טבע
נפול ושבע נקום - כי עמנו הצדק
ושחרור האדם.

עד בוא היום והיה דגלנו
לדגל החברה המשוחררת, עד
יקום האדם במלוא קומתו ויתגלה
באור הנצחיה הצפון בו, כשדעתו
רחבה ולבו טהור, ידיו נאמנות
וחייו - חופש וצדק. אין עוד
לא עבד עברי ולא עבד כנעני,
ולא כושי ולא סיני, וכבוד כל
האדם ראש פנה הוא לחברה
הנגאלת -

בוא יבוא היום ההוא!

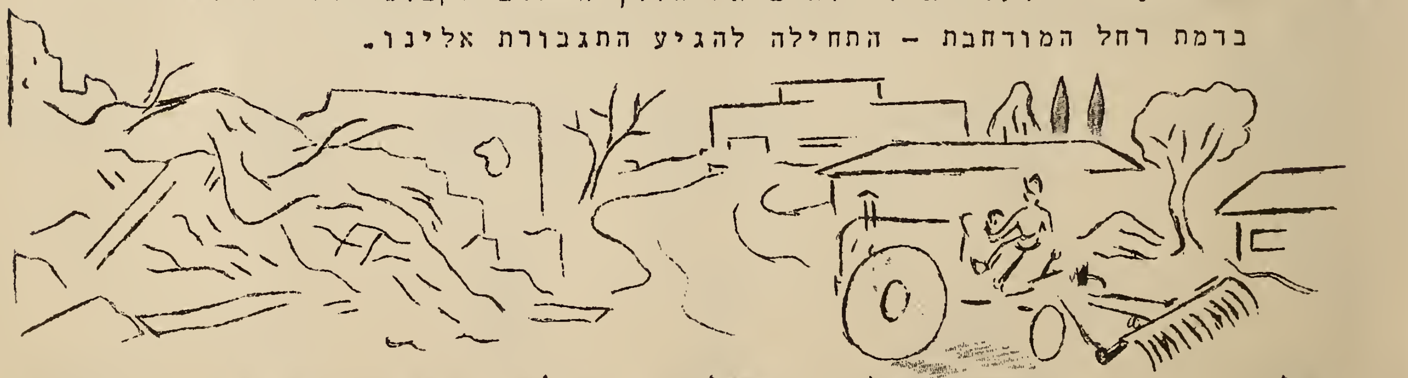
בליל

הסדר תש"י, בחדר האוכל הגדול ברמת רחל, נעביר לעיני רוחנו את איזר עבר עלינו במשך השנה שחלפה.

עזובה ושוממה היתה הרמה אשתקד; פצועה ודוויה, שדופה והרוסה, שכולה מבניה. עוד היו מכוונים נגדה לועי התותחים והרובים מעבר לגדרותיה; עוד הדהדו בה הדי הקרבות העזים.

והנה יקמנו ונחלצנו לגאול את השממה. על אף המכשולים, על אף הקשיים ועל אף התלאות אשר מצאונו - עלינו לחונן ולקומם את הריסות בית חיינו.

ובעוד אנו עושים במלאכה ברמת רחל, מפנים את הריסותיה, מתקנים את בניניה, מקימים מחדש את ענפי עבודותינו בלול וברפת, בשדה ובכרם - נגשנו לעבוד שטחים גדולים ורחבי ידים במרחקים, בשכלה. ועוד אנו רואים את חזון הישוב הקבוצי רב המדות ברמת רחל המורחבת - התחילה להגיע התגבורת אלינו.

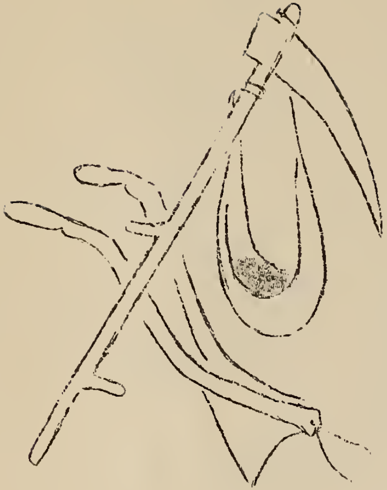

דל היה מספרנו אשתקד, והנה עלה וגדל והוכפל כוחנו. מקרוב ומרחוק נוספו חברים אלינו; חברינו החיילים בצבא החליפו את כלי המשחית במכשירי הבנין והיצירה; חברים ממטיקי הקבוץ נענו לקריאתנו ובאו להשות שכח אתנו; חברת נוער עובד נכנסה לחזק את שורותינו שבי בכל מתחילים להגיע אלינו. שוב עולה צהלת החיים ברמה. קול הלמות פטיש וקול געיית פרה, קול מערבל הבטון וקול קרקור תרנגולת; שוב מלאים האסמים בר והמתבנים חציר; שוב נדלקו האורות במרומי הרמה ורומזים למרחקים: עדוד לידידים, אזהרה לאויבים!

שוב הומות דרכי הרמה ושוקקות מהמון עם רב - נוער, צעירים וזקנים גם יחד הבאים לראות אותנו בעמלנו ובמלחמתנו

בליל סדר זה נשאב עוז ממקורות אמונתנו בעבר, מהישגי מאמצינו בהוה, מחזון תקותנו לעתיד מזהיר, עת רמת-רחל כולה תעמד על תלה בנויה, ובניה וילדיה כולם ישובו אליה ברנה.

הנה ימים באים

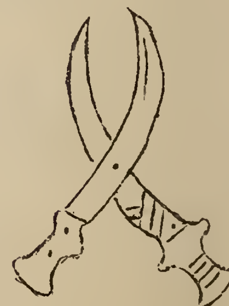
ונגש חורש
בקוצר ודורך ענבים במושך
הזרע. והטיפו ההרים עסיס וכל
הגבעות תתמוגגנה. ושבתי את
שבות עמי ישראל ובנו ערים נשמות
וישבו. ונטעו כרמים ושתו את
יינם. ועשו גנות ואכלו את פרים.
ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד
מעל אדמתם.

והיה באחרית הימים

נכון יהיה הר
בית ה' בראש ההרים ונשא
מגבעות, ונהרו אליו כל הגויים.
וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם
למזמרות. לא ישא גוי אל גוי
חרב ולא ילמדו עוד מלחמה.

כי מציון תצא תורה ודבר ה׳ מירושלים

הסל

סדור פסח כהלכתו

כאשר זכינו לסדר אותו
כן נזכה לעשותו

עבדים היינו

עתה בני חורין !